

Vyjádření školitele Mgr. Štěpána Matějky k průběhu studia a k disertační práci

“ Pořadí osvojování gramatických slov a tvarů: elektronický dotazník ”

předkládané v roce 2021 na Ústavu českého jazyka a teorie komunikace FF UK

I. Hodnocení celého doktorského studia

Celková doba trvání studia Mgr. Matějky dosáhla možného maxima, z velké části i kvůli doplnění koncepce disertace a pečlivému vyhodnocování korpusových dat coby validizačního kritéria pro elektronické dotazníky. Zároveň student během studia aktivně prezentoval jednotlivé části disertace na mnoha zahraničních konferencích a zúčastnil se dvou dlouhodobějších zahraničních pobytů. Studium tak lze hodnotit jako úspěšné a přínosné pro vědecké a odborné kvality studenta.

II. Celkové zhodnocení disertační práce

Práce Štěpána Matějky se věnuje využití rodičovských dotazníků při sledování gramatického vývoje v jazyce dětí. Zadání práce vychází z mého podnětu, když jsem hledal doktoranda, který by se věnoval posouzení toho, zda rodiče jsou schopni poskytnout konzistentní informace o gramatickém vývoji svých dětí. Původním záměrem bylo sledovat výsledky rodičovských dotazníků o zaměřených na vývoj různých gramatických kategorií a struktur, a na základě získaných výsledků posoudit, zda takto získané informace odpovídají známým faktům o vývoji gramatiky a dostupným informacím o vývoji daných kategorií a struktur ve slovanských jazycích. Původním cílem tedy nebylo přímé ověřování validity získaných dat, ale spíše posouzení konzistence údajů získaných z dotazníků a jejich obecné shody s očekáváním. Mgr. Matějka ve vlastní práci překročil tento původní záměr tak, že provedl srovnání výsledků získaných pomocí dotazníků s dostupnými korpusy dětského jazykového vývoje a tak umožnil přímou validizaci rodičovských dotazníků. Tím práce výrazně získala na hodnotě. Považuji ji proto za velmi přínosnou a rozhodně doporučuji obhajobu.

Mgr. Matějka při přípravě práce postupoval v úzké spolupráci s vedoucím, ale bez nutnosti trvalého vedení. Projevil tedy schopnost pracovat samostatně, ale zároveň schopnost pracovat v souladu s dohodnutým plánem.

Vlastní práce má poměrně stručný teoretický úvod. To je do značné míry strategické rozhodnutí, protože empirická část je dosti detailní a rozsáhlá a celé téma je zaměřené spíše na metodologii získávání dat než na jejich interpretaci. Je však třeba také upozornit na to, že dostupné teoretické přístupy k osvojování gramatiky poskytují jen minimum specifických

predikcí s pro osvojování systémů s komplexní morfologií. Jistě by se daly takové predikce odvodit nepřímou z principů existujících teoretických modelů, avšak to samo o sobě by bylo téma pro celou disertaci. Stručnost úvodní kapitoly tak chápu jako vyjádření empirické a metodologické orientace práce.

Za pozitivum práce lze označit systematické využívání odhadovaného věku osvojení podle logistické regrese. Ve srovnání předchozími popisy osvojování jazyků s komplexní morfologií dovoluje tato metoda srovnávat odhadované hodnoty mezi různými vzorky dětí, resp. rodičů. Jelikož vzhledem k rozsahu nelze vytvořit dotazník podrobně postihující všechny aspekty gramatiky u stejného dítěte, je nutné srovnávat výsledky získané od různých skupin dětí. To ale nelze provést, pokud pracujeme pouze s pořadím osvojování, protože chybí informace k tomu, jak si vůči sobě stojí pořadí zjištěná ve dvou vzorcích.

Hlavní přínos práce spočívá v provedené validizaci dotazníkové metody vůči korpusovým datům. Lze ocenit zejména pečlivé ověření na základě různých kritérií: samotné longitudinální korpusy představují komplexní soubor dat a existuje řada způsobů, jak na jejich základě odhadovat věk osvojení. Je tedy žádoucí srovnat výsledky několika metod, což je v práci dobře provedeno.

Je třeba ocenit kvalitní grafy, jak grafy zachycující věk osvojení a jeho konfidenční intervaly, tak ty, které zachycují vztahy mezi různými odhady věku osvojení. Celkově má práce dobrou jazykovou i grafickou úpravu v souladu se zvyklostmi v empirických vědách.

III. Celkové zhodnocení disertační práce

Na základě výše uvedených poznámek lze shrnout, že práce má adekvátní strukturu a představuje empirický přínos ke studiu akvizice české gramatiky i k metodologii rodičovských dotazníků. Práce se v podobě článků jistě uplatní v mezinárodním kontextu.

IV. Závěr

Předloženou disertační práci předběžně klasifikuji jako prospěl/a.

Praha 3. ledna 2022

doc. PhDr. Filip Smolík, Ph.D., DSc.